EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.11.19.
COM(2024) 529 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló rendelet szerint 2023-ban kiadott kiviteli engedélyekről

1. Bevezetés

Az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló (EU) 2019/125 rendelet[1] (a továbbiakban: rendelet) célja egyrészről a halálbüntetés, másrészt a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés alkalmazásának megelőzése nem uniós országokban. A rendelet az alábbiak szerint különbözteti meg az árukat:

- azon áruk, amelyek a természetüknél fogva csak visszaélésszerű felhasználásra alkalmasak, és nem képezhetik kereskedelem tárgyát (II. melléklet); valamint
- azon áruk, amelyek jogszerű módon is felhasználhatók – ilyenek például a bűnüldözési eszközök (III. melléklet), illetve a terápiás felhasználásra szánt áruk (IV. melléklet).

A III. és IV. mellékletben felsorolt áruk kereskedelmére bizonyos korlátozások vonatkoznak.

A rendelet 26. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamoknak nyilvános, éves tevékenységi jelentést kell készíteniük. A jelentésnek tájékoztatást kell tartalmaznia a beérkezett kérelmek számáról, az érintett árukról és országokról, valamint a kérelmekre vonatkozóan hozott határozatokról. A 26. cikk (4) bekezdése kimondja, hogy a Bizottságnak évente jelentést kell készítenie, amelyben összegzi a tagállamok által közzétett éves tevékenységi jelentéseket. A Bizottságnak a jelentést nyilvánosan hozzáférhetővé kell tennie.

Ez a bizottsági jelentés tájékoztatást nyújt a 2023-ban[2] kínzás vagy halálbüntetés során alkalmazható áruk kivitelére vonatkozó tagállami engedélyezési tevékenységekről.

Minden tagállam jelentést tett a rendelet 11. cikkének (1) bekezdése és 16. cikkének (1) bekezdése értelmében megadott vagy elutasított kiviteli engedélyek számáról, valamint a kérdéses árukról és rendeltetési országokról. Néhány esetben a tagállamok illetékes hatóságai jelentést tettek továbbá a kivitelre engedélyezett áruk számáról vagy mennyiségéről, valamint azon végfelhasználók kategóriájáról, amelyeknek az árukat szállították.

Az (EU) 2019/125 rendelet szerinti engedélyek

A rendelet 11. cikkének (1) bekezdése és 16. cikkének (1) bekezdése a III., illetve a IV. mellékletben felsorolt áruk kivitelére[3] vonatkozóan engedélyt ír elő.

A III. melléklet felsorol egyes, kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódra vagy büntetés céljára használható árukat. A III.

[1] HL L 30., 2019.1.31., 1. o.

[2] Ez a jelentés nem tartalmaz tájékoztatást a IV. mellékletben felsorolt áruk kivitelére vonatkozó, a rendelet V. melléklete szerinti uniós általános exportengedély exportőrök általi felhasználásáról.

[3] A rendelet 2. cikkének d) pontja szerint „kivitel”: „áruknak az Unió vámterületéről történő bármely indítása, beleértve az áruk olyan indítását is, amelyhez vám-árunyilatkozatra van szükség, valamint áruk indítását vámszabad területen való tárolásukat követően a 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében”.

mellékletben felsorolt áruk a következő árucsoportokba tartoznak: emberek fogva tartására tervezett áruk; tömegoszlatás céljára és önvédelmi célokra tervezett fegyverek és eszközök; valamint tömegoszlatás vagy önvédelem céljából cselekvőképtelenséget okozó vagy irritáló hatású vegyi anyagok vagy egyes kapcsolódó anyagok alkalmazására szolgáló fegyverek és eszközök.

A IV. melléklet egyes, halálos injekciókban felhasználható vegyi anyagokat sorol fel.

A kiviteli engedélyt az érintett tagállamnak a rendelet I. mellékletben felsorolt illetékes hatóságaitól kell beszerezni, kivéve, ha a IV. mellékletben felsorolt áruk kivitelére az V. mellékletben meghatározott uniós általános exportengedélyt használják.

Az uniós általános exportengedélyben felsorolt rendeltetési helyekre irányuló kivitelre általában a valamely tagállam által megadott egyedi vagy globális engedély beszerzése nélkül sor kerülhet. Mostanáig az a megközelítés érvényesült, hogy nem uniós országokat akkor vesznek fel az V. mellékletbe, ha azok megerősítették a vonatkozó nemzetközi megállapodást, és kötelezettséget vállaltak arra, hogy valamennyi bűncselekmény esetében eltörlik a halálbüntetést. Az Európa Tanácsban tagsággal nem rendelkező országok esetében ez az jelenti, hogy az érintett országoknak fenntartás nélkül meg kellett erősíteniük a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának a halálbüntetés eltörlésére irányuló Második Fakultatív Jegyzőkönyvét.

Ha azonban alapos okkal feltételezhető, hogy az exportőr nem tudja teljesíteni az engedély vagy az exportellenőrzési jogszabályok feltételeit, az illetékes hatóság megtilthatja az exportőrnek az uniós általános exportengedély használatát.

Az (EU) 2019/125 rendelet 20. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy a valamely tagállam által megadott kiviteli engedély lehet egyedi engedély (egy nem uniós országbeli végfelhasználó vagy címzett részére történő kivitelre vonatkozó engedély) vagy globális engedély (egy vagy több meghatározott nem uniós országban egy vagy több meghatározott végfelhasználó vagy forgalmazó részére történő kivitelre vonatkozó engedély)[4].

A rendelet 3., 4. és 5. cikke tiltja a II. mellékletben felsorolt áruk kivitelét, behozatalát és továbbítását. Az illetékes hatóságok csak akkor engedélyezhetik a tilalomtól való eltérést, ha bizonyított, hogy az érintett árukat kizárólag a történelmi jelentőségük miatti nyilvános múzeumi kiállítás céljára használják fel (nem uniós országban vagy – a 4. cikk szerint – valamely tagállamban).

2. Megadott és elutasított engedélyek

[4]A 2. cikk p) pontja teljes mértékben meghatározza az „egyedi engedély” fogalmát. A 2. cikk q) pontja teljes mértékben meghatározza a „globális engedély” fogalmát.

2023-ban a bejelentett engedélyek teljes száma 214 volt, és 11 tagállam tett arról jelentést, hogy engedélyt adott ki. A többi tagállam arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy hozzájuk nem érkezett a rendelet szerinti engedély iránti kérelem, ami arra utal, hogy ezen a területen korlátozott tevékenység folyt. A korábbi jelentéstételi gyakorlatokhoz hasonlóan az adatok mennyisége nem éri el azt a kritikus tömeget, amelyből megalapozott következtetéseket lehetne levonni.

Mivel az egyedi engedélynek és a globális engedélynek a rendelet 2. cikkében szereplő fogalommeghatározása nem tartalmaz mennyiségi összetevőt, a megadott engedélyek száma nem jelzi az ezen engedélyek által érintett áruk számát vagy mennyiségét. A tagállamok által a Bizottságnak nyújtott információk jellemzően szintén nem tesznek különbséget az egyedi engedélyek és a globális engedélyek között.

A tagállamok arról számoltak be, hogy 2023-ban 6 kiviteli engedély iránti kérelmet utasítottak el. A bejelentett elutasítások a III. melléklet 3.1. pontjában leírt[5], Arubába, Chilébe és Egyiptomba irányuló kivitelre szánt árukra vonatkoztak, míg a III. melléklet 3.4. pontjában meghatározott árukat[6] Egyiptomba és az Orosz Föderációba irányuló kivitelre szánták.

A rendelet 3., 4. és 5. cikke tiltja a II. mellékletben felsorolt áruk kivitelét, behozatalát és továbbítását. A rendelet lehetővé teszi az illetékes nemzeti hatóságok számára, hogy eltérést engedélyezzenek a tilalomtól, de csak akkor, ha bizonyított, hogy az érintett árukat kizárólag a történelmi jelentőségük miatti nyilvános múzeumi kiállítás céljára használják fel (nem uniós országban vagy – a 4. cikk szerint – valamely tagállamban). Az illetékes hatóságok jelentése szerint 2023-ban nem engedélyeztek ilyen eltérést.

E jelentés *1. melléklete* áttekintést nyújt a tagállamok által a 2017 és 2023 közötti időszakban megadott és elutasított, bejelentett kiviteli engedélyek számáról.

A jelentés *2. melléklete* a III. mellékletben felsorolt árukra vonatkozóan a tagállamok által megadott, bejelentett kiviteli engedélyek számáról nyújt tájékoztatást.

A jelentés *3. melléklete* a III. mellékletben felsorolt árukra vonatkozóan megadott és elutasított kiviteli engedélyekben szereplő bejelentett rendeltetési helyekről nyújt tájékoztatást.

A jelentés *4. melléklete* a III. mellékletben felsorolt árukra vonatkozóan engedélyezett kivitelek bejelentett végfelhasználásával kapcsolatban a Bizottságnak benyújtott információkat foglalja össze.

A jelentés *5. melléklete* részletes áttekintést nyújt a III. mellékletben szereplő áruk 2023-as engedélyezett kiviteléről.

A jelentés *6. melléklete* a IV. mellékletben felsorolt árukra vonatkozóan a tagállamok által megadott, bejelentett kiviteli engedélyek számáról nyújt tájékoztatást.

[5]Hordozható fegyverek és eszközök, amelyek egy adag cselekvőképtelenséget okozó vagy irritáló hatású vegyi anyagot alkalmazhatnak vagy bocsáthatnak ki.

[6] Legalább 0,3 % PAVA-t vagy OC-t és egy oldószer (mint például etanol, 1-propanol vagy hexán) tartalmazó keverékek, amelyek önmagukban is alkalmazhatók cselekvőképtelenséget okozó vagy irritáló hatású anyagként, különösen aeroszolokban és folyadékokban, vagy felhasználhatók cselekvőképtelenséget okozó vagy irritáló hatású anyagok előállításához.

A jelentés *7. melléklete* a IV. mellékletben felsorolt árukra vonatkozóan megadott kiviteli engedélyekben szereplő bejelentett rendeltetési helyekről nyújt tájékoztatást (elutasításról nem érkezett jelentés).

A jelentés *8. melléklete* a IV. mellékletben felsorolt árukra vonatkozóan engedélyezett kivitelek bejelentett végfelhasználásával kapcsolatban a Bizottságnak benyújtott információkat foglalja össze.

A jelentés *9. melléklete* részletes áttekintést nyújt a IV. mellékletben szereplő áruk 2023-as engedélyezett kiviteléről.